

Др Маја Нaстић

УСТАВНА ЗАШТИТА ЉУДСКИХ ПРАВА

Ниш, 2021.

Издавач

Правни факултет Универзитета у Нишу

Рецензенти

Проф. др Ирена Пејић

Проф. др Владан Петров

Лектор

Моника Мировић, дипл. филолог

Технички уредник

Владимир Благојевић, дипл. инг. електронике

Штампа

МЕДИВЕСТ, Ниш

Тираж

100

ISBN

978-86-7148-281-3

Одлуком Наставно научног већа Правног факултета у Нишу број 01-1026/3 од 29.04.2021. године одобрено је објављивање овог уџбеника

Уџбеник је резултат истраживања на пројекту
„Одговорност у правном и друштвеном контексту” који
финансира Правни факултет Универзитета у Нишу

Маши, Михајлу и Александру

САДРЖАЈ

1. УВОДНЕ НАПОМЕНЕ О ЗАШТИТИ ЉУДСКИХ ПРАВА	13
2. УСТАВНИ ОКВИР ЗАШТИТЕ ЉУДСКИХ ПРАВА	21
2.1. Устав Србије	25
2.2. Општи принципи уставне заштите људских права.....	27
2.2.1. Владавина права	28
2.2.2. Принцип уставности и законитости.....	31
2.2.3. Принцип поделе власти	34
2.2.4. Принцип социјалне правде	38
2.2. Посебни принципи уставне заштите људских права	44
2.2.1. Принцип непосредне примене зајемчених права	44
2.2.2. Сврха уставних јемстава	45
2.2.3. Забрана дискриминације	46
2.2.4. Ограничење људских права	49
2.2.5. Важење људских и мањинских права у ванредном и ратном стању.....	56
2.2.6. Принцип заштите људских и мањинских права	64
3. СУДСКА ЗАШТИТА ЉУДСКИХ ПРАВА	69
3.1. Уставна начела о судовима.....	70
3.2. Правни положај судија.....	76
3.3. Уставна реформа у области правосуђа	80
3.4. Организација судова	84
3.5. Заштита људских права пред судовима опште надлежности.....	89
3.5.1. Заштита људских права у парничном поступку	90
3.5.2. Заштита људских права у кривичном поступку	94
3.5.3. Заштита људских права у управном поступку и у поступку пред Управним судом	98
4. УСТАВНОСУДСКА ЗАШТИТА ЉУДСКИХ ПРАВА	109
4.1. Положај и надлежност Уставног суда Србије.....	111
4.2. Нормативна контрола	114
4.3. Дејство одлуке Уставног суда у поступку нормативне контроле	120
4.4. Одлучивање Уставног суда по уставној жалби	124

4.5. Дејство одлуке Уставног суда у поступку по уставној жалби	129
4.6. Однос Уставног суда и редовног суда поводом одлучивања по уставној жалби	132
4.7. Одлучивање по жалбама судија, јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца	137
4.8. Заштита територијалне аутономије и локалне самоуправе.....	140
4.9. Заштита изборног права и решавање изборних спорова	143
4.10. Одлучивање о забрани политичких странака, удружења и верских заједница	146
5. ЗАШТИТА ЉУДСКИХ ПРАВА - МЕЂУНАРОДНА ДИМЕНЗИЈА.....	159
5.1. Интернационализација уставног права	159
5.2. Европски систем заштите људских права	162
5.3. Компаративна анализа Европског и система заштите људских права у поступку по уставној жалби	164
5.4. Однос Уставног суда и Европског суда за људска права	168
5.5. Утицај јуриспруденције Европског суда за људска права на одлучивање Уставног суда Србије.....	173
6. ПОСЕБНИ ОРГАНИ ЗАШТИТЕ ЉУДСКИХ ПРАВА.....	185
6.1. Омбудсман као национална институција заштите људских права.....	185
6.2. Заштитник грађана и заштита људских права и основних слобода.....	188
6.2.1. Улога Заштитника грађана у унапређењу остваривања и заштите људских права	190
6.2.2. Заштитник грађана као национална институција за заштиту људских права.....	192
6.2.3. Заштитник грађана као национални механизам за превенцију тортуре	193
6.2.4. Деловање Заштитника грађана по индивидуалним притужбама.....	193
6.3. Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности	195
6.3.1. Заштита права на приступ информацијама	196
6.3.2. Заштита података о личности.....	201
6.4. Повереник за заштиту равноправности.....	207

7. ИЗАЗОВИ ЗАШТИТЕ ЉУДСКИХ ПРАВА У ДИГИТАЛНОМ ДОБУ	215
7.1. Утицај информационо-комуникационих технологија на остваривање и заштиту људских права	215
7.2. Људска права под рефлекторима дигиталног доба	221
7.3. Дигитална права	227
7.3.1. Право на приступ интернету	228
7.3.2. Право на поверљивост и интегритет информационих система.....	235
7.3.3. Право на информационо самоодређење	237
7.3.4. Право на заборав (право на брисање)	240
7.4. Корпоративна одговорност за поштовање људских права	245
7.4.1. Међународно правни оквир	246
7.4.2. Европска конвенција и Европски суд за људска права.....	252
7.4.3. Национални оквири корпоративне одговорности.....	256
ПОПИС КОРИШЋЕНЕ ЛИТЕРАТУРЕ	263
ДОДАТАК.....	295